

بررسی نقش عوامل ساختاری و مدیریتی دانشگاه در افزایش انجام طرح های تحقیقاتی پژوهش در آموزش از دیدگاه اعضاء هیات علمی

یحیی محمدی^۱، لیلی خزاعی^۲

^۱ کارشناس، مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، دانشجوی دکتری، برنامه ریزی درسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ^۲ کارشناس، مرکز مطالعات و توسعه آموزش، کارشناسی ارشد، رشته مدیریت آموزشی، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، بیرجند، ایران.

مجله راهبردهای توسعه در آموزش پزشکی، دوره سوم شماره دوم پاییز و زمستان ۹۵ صفحات ۸۳-۷۵.

چکیده

مقدمه و هدف: از وظایف یک عضو هیات علمی در دانشگاههای علوم پزشکی، تحقیق و پژوهش است. در عمل مشاهده می‌گردد بیشتر اساتید به سمت کارهای پژوهشی رشته تخصصی خود گرایش دارند و کمتر به سمت تحقیقات در حوزه آموزش، که خود از وظایف اصلی یک استاد محسوب می‌شود، علاقه‌مند هستند. بر این اساس این مطالعه، به بررسی عوامل ساختاری و مدیریتی موثر بر افزایش انجام پژوهش‌های آموزشی پرداخت.

روش ها: این مطالعه توصیفی تحلیلی است. جامعه هدف تمام اساتید دانشگاه علوم پزشکی بیرجند بودند. برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شد که نمونه مورد بررسی ۱۰۰ نفر تعیین و به روش تصادفی طبقه ای انتخاب شدند. برای جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه محقق ساخته ۱۹ ماده ای که دارای ۲ خرده مقیاس بود، استفاده شد. روایی محتوایی پرسشنامه به تأیید افراد صاحب نظر رسید و پایایی بر اساس شیوه آلفای کرونباخ ۰/۸۱ بدست آمد. برای تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار، فراوانی) و آمار استنباطی (t تک نمونه ای، t مستقل و تحلیل واریانس) در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ استفاده شد.

یافته ها: نتایج نشان داد که به ترتیب عامل ساختاری دانشگاه (۴۲/۱±۴/۲) و عامل مدیریتی دانشگاه (۸۲/۵±۳/۸) با افزایش انجام طرح‌های تحقیقاتی پژوهش در آموزش ارتباط دارد. همچنین نقش هر کدام از عوامل موثر بر تقویت پژوهشی در بین اساتید بر اساس جنس متفاوت بود (Pvalue<0/05).

نتیجه‌گیری: انجام اصلاحات ساختاری و مدیریتی، همچنین تغییر در سیاست‌های پژوهشی دانشگاه می‌تواند افزایش تحقیقات پژوهش در آموزش را در پی داشته باشد.

کلیدواژه‌ها: عوامل ساختاری، عوامل مدیریتی، پژوهش در آموزش، اساتید

نویسنده مسئول:

لیلی خزاعی

کارشناس، مرکز مطالعات و توسعه

آموزش دانشگاه علوم پزشکی بیرجند

دانشجوی دکتری، برنامه ریزی درسی،

دانشگاه علامه طباطبائی،

تهران، ایران.

تلفن: ۰۹۱۵۱۶۴۹۰۴۶

پست الکترونیکی:

laila_khzaee@yahoo.com

نوع مقاله: پژوهشی

دریافت مقاله: ۹۵/۵/۳۱ اصلاح نهایی: ۹۵/۸/۲۲ پذیرش مقاله: ۹۵/۸/۲۳

ارجاع: محمدی یحیی، خزاعی لیلی. بررسی نقش عوامل ساختاری و مدیریتی دانشگاه در افزایش انجام طرح های تحقیقاتی پژوهش در آموزش از دیدگاه اعضاء هیات علمی. راهبردهای توسعه در آموزش پزشکی ۱۳۹۵؛ ۳(۲): ۸۳-۷۵.

مقدمه

نظام آموزش عالی عهده‌دار وظایف و مسئولیت‌های مهمی در زمینه رشد و توسعه اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و تربیتی جامعه است (۱). بررسی پیشرفت‌های علمی کشورها حاکی از آن است که علوم فقط از طریق آموزش به دست نمی‌آیند، بلکه پژوهش نیز در تولید و اشاعه علوم نقش مؤثری داشته و کشورهایی که تحقیقات اصیل و مستقل را توسعه داده‌اند، از توسعه و رشد درون‌زا برخوردار نیستند. در فرایند پیشرفت علمی، نقش دانشگاه بعنوان مهمترین مرجع پاسخگویی به سوالات و نیازهای علمی جامعه، قابل تامل است. در زمانه حاضر دانشگاه‌ها چنان در تار و پود مناسبات علمی و مکانیزم‌های توسعه اجتماعی تنیده شده‌اند که تفکیک نقش آنها در فرایند توسعه جامعه امکان ناپذیر است (۲).

دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی از مهم‌ترین بسترهای تحقق استراتژی جامعه دانایی محور می‌باشند و تنها در پرتو فعالیت گسترده و مشارکت جویانه استادان است که می‌توان در انتظار به بار نشستن درخت علم و فناوری و پژوهش در کشور بود. امروزه، موضوع آموزش مبتنی بر پژوهش و برداشت‌های مختلف از نحوه اجرای آن یکی از شاخص‌ترین مقولات مورد بحث در آموزش‌های دانشگاهی است و به نظر می‌رسد فایق آمدن بر فاصله موجود میان حوزه‌های آموزش و پژوهش، تنها با رخنه‌کردن پژوهش در بدنه آموزش عالی امکان‌پذیر است (۳).

توجه به امر پژوهش، یکی از مهم‌ترین امور در مجامع علمی می‌باشد بی‌تردید، پیشرفت‌های علمی تنها پشتوانه‌ای هستند که می‌توانند ضامن دوام و استحکام استقلال سیاسی و اقتصادی کشور در آینده باشند جامعه پزشکی کشور که پیوسته در صحنه علم پزشکی و کمک به خودکفایی مملکت کوشا بوده است بیش از همه، نیاز به پژوهش در این رشته پررمز و راز دارد و امید می‌رود با ایجاد زمینه‌های مساعد و تشویق و ترغیب افراد مستعد و علاقمند بتواند جایگاه شایسته خود را در این زمینه به دست آورد (۴).

انجام تحقیق از پایه‌های اساسی و عمده در توسعه جامعه به شمار می‌آید، به طوری که هیچ‌گونه حرکت علمی و منطقی‌ای بدون پشتوانه تحقیقات امکان‌پذیر به نظر نمی‌رسد

(۵). اعضای هیأت علمی متخصصانی هستند که مسئولیت آموزش و اشاعه علم و دانش را در دانشگاه به عهده داشته و کیفیت و توسعه دانش تا اندازه زیادی به چگونگی عملکرد این اعضاء وابسته است (۴).

از طرفی انجام پژوهش در حوزه آموزش علوم پزشکی برای هر عضو هیأت علمی و دانش‌آموختگان آموزش پزشکی ضرورت دارد تا در کنار سایر نقش‌ها و کارکردهای ایشان (آموزشی، اجرایی، خدمات درمانی و ...)، جزء فعالیتهای و کارکردهای کلیدی مد نظر قرار گیرد. با توجه به اینکه فعالیتهای پژوهشی یکی از ابزارهای مهم جهت تصمیم‌گیریهای مدیران محسوب می‌گردد و این امر بویژه در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی که فرایند آموزش بخش مهمی از فعالیت محوری آنها را تشکیل می‌دهد از اهمیت بیشتری برخوردار است.

بررسی فعالیتهای اعضای هیأت علمی و نوع تعامل آنها، بازخورد مناسبی را برای تجزیه و تحلیل مسایل آموزشی و تصمیم‌گیری‌های اساسی و برنامه‌ریزی‌های راهبردی به مسئولان نظام آموزش عالی فراهم آورده و از دیگر سو اعضای هیأت علمی نیز می‌توانند از چگونگی عملکرد خود آگاهی یافته و برای افزایش کیفیت فعالیت‌های خود اقدام کنند (۶). این فعالیت‌ها سه دسته آموزشی، پژوهشی و ارایه خدمات (اجرایی) را شامل می‌شوند (۷). در این میان فعالیتهای آموزشی و پژوهشی دارای اهمیت بیشتری می‌باشند که در ماهیت دانشگاه معنا پیدا می‌کنند (۸). این نکته بدین معناست که تأثیر متقابل دو ویژگی یاد شده ضامن پویایی و حیات دانشگاه است (۹).

در عصری که پژوهش عامل و ریشه توسعه و رشد در همه زمینه‌های فرهنگی، آموزشی، اقتصادی، صنعتی و ... است، هر اقدامی برای روشن ساختن اهمیت پژوهش و رفع تنگناها و نارسایی‌های آن ضروری می‌باشد. در واقع بررسی این موضوع که چگونه می‌توان در فضای آموزشی کشور روحیه کنجکاوی و تحقیق را بوجود آورد و ذهن جویندگان دانش را به دنیای بزرگ علم راهنمایی کرد تا بتوان روحیه بی‌نیاز از دانش بیشتر و قناعت به محفوظات را در پشت میزهای تحصیل از بین برد، این ضرورت را ایجاب می‌نماید که حل مشکلات و موانع توسعه تحقیقات

در علوم انسانی نشان داد، که بهبود عملکرد پژوهشی اساتید در علوم انسانی از طرفی نیازمند انجام اصلاحات در رویکردهای سازمانی و مدیریت و سیاستگذاری پژوهشی است و از طرف دیگر مشروط به اجرای برنامه‌های توانمندسازی و تقویت بنیه‌های حرفه‌ای اساتید در زمینه پژوهش و فراهم کردن منابع مناسب مالی و علمی برای انجام فعالیت‌های پژوهشی توسط اساتید است (۱۱). دانشگاه‌های علوم پزشکی برجسته‌ترین سازمان علمی انسان‌ساز و مترقی است که لزوم توجه به پژوهش و انجام تحقیقات، به ویژه تحقیقات در زمینه آموزش پزشکی در آن محسوس است. امری که متأسفانه در نظام آموزشی به جای توجه و اهتمام به نوآوری و خلاقیت و ترویج شیوه‌های علمی، بر حافظه و پرورش قوای ذهنی تأکید می‌کند و همچنان پژوهش در آموزش جایگاه مشخصی، در میان استادان و اعضای هیات علمی ندارد. به نظر می‌رسد یکی از مهمترین موانع پژوهش در این زمینه عامل ساختاری و مدیریتی دانشگاه است. بر این اساس هدف مطالعه حاضر بدنبال بررسی نقش عامل ساختاری و مدیریتی بر افزایش انجام طرح تحقیقاتی پژوهش در آموزش انجام شد.

روش کار

تحقیق موجود، توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری شامل تمام اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند در سال تحصیلی ۹۳-۹۴ بودند. که نمونه مورد بررسی بر اساس جدول کرجسی و مورگان ۱۰۰ نفر برآورد و به روش نمونه‌گیری تصادفی - طبقه‌ای تعیین شدند. یعنی ابتدا هر دانشکده به عنوان یک طبقه انتخاب شد و سپس اساتید متناسب با حجم جامعه از هر دانشکده به صورت کاملاً تصادفی انتخاب شدند. برای جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه محقق ساخته ۱۹ ماده‌ای که دارای ۲ خرده مقیاس ساختاری (۸ سؤال) و مدیریتی (۱۱ سؤال) بود و به شیوه مقیاس لیکرت ۵ گزینه‌ای (کاملاً موافق تا کاملاً مخالف) بود، استفاده شد. برای ساخت پرسشنامه ابتدا شاخص‌های اثر گذار بر انجام پژوهش‌های آموزشی که به نوعی وابسته به دو عامل

مستلزم شناخت و بررسی فعالیت‌های پژوهشی بعنوان یکی از نهادهای علمی-آموزشی می‌باشد.

از بسترهای مهم توسعه و ارتقای علمی ایران به ویژه در ابعاد بین‌المللی توجه به مقوله تولید علم و توسعه تحقیقات هدفمند در کشور است. در عصر کنونی تولید علم و تحرک علمی با رونق و پیشرفت فناوری کاملاً آمیخته است و می‌توان ادعان داشت که تولید، بسط و ترویج علم تأثیر چشمگیر در تمام حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور دارد (۱۰).

یکی از شاخص‌های توسعه نظام آموزشی، حضور فعال و پر رنگ پژوهش در نظام آموزشی است. گسترش فرهنگ مطالعه و اندیشه علمی و پژوهشی در کلیه دوره‌ها از ضرورت‌های اساسی نظام آموزشی محسوب می‌شود. به ویژه مجهز شدن اساتید به استفاده از روش و ابزار پژوهش، می‌تواند موجب دانش‌افزایی و رشد و بالندگی و نوآوری و پویایی نظام آموزشی و نیز موجب تربیت دانشجویانی محقق در برخوردهای با مسائل علمی می‌شود (۱۱).

بنابراین تحقیق را می‌توان در کنار آموزش یکی از اهداف بسیار مهم دانشگاهها دانست که باید مورد توجه قرار گیرد و بنظر می‌رسد که اساتید در این میان دارای وظیفه بسیار مهم و حساسی هستند که می‌توانند علاوه بر فعالیت‌های تحقیقاتی روح و انگیزه تحقیق و روش‌های درست پژوهش را نهادینه کنند. پژوهش در هر کشوری زیربنای توسعه بشمار می‌رود و هر کشور خواهان پیشرفت باید در رؤس برنامه‌های خود برای پژوهش و تحقیق اهمیت ویژه‌ای قائل شود. همانطوری که سرشتی، کاظمیان و دریس، در تحقیقی تحت عنوان " موانع انجام تحقیقات از دیدگاه استادان و کارکنان دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد" نشان دادند، که مهمترین موانع انجام پژوهش به ترتیب عدم ایجاد انگیزه در پژوهشگران، کمبود وقت و مشغله زیاد، مقررات دست و پاگیر اداری، عدم استفاده از نتایج تحقیق و ناتوانی ترجمه مقالات فارسی به زبان‌های دیگر و کم اثرترین موانع بی‌علاقگی به امر پژوهش، ناتوانی در استفاده از رایانه و مفید نبودن پژوهش بودند (۱۲). عزیزی، در تحقیقی با عنوان بررسی راه‌های بهبود عملکرد پژوهشی اعضای هیات علمی

جدول ۱- توزیع فراوانی وضعیت افراد مورد مطالعه

متغیر	ابعاد	فراوانی	درصد
جنس	مرد	۴۲	۴۲
	زن	۵۸	۵۸
رتبه علمی	مربی	۵۰	۵۰
	استادیار	۴۲	۴۲
	دانشیار	۷	۷
	استاد	۱	۱
دانشکده	پزشکی	۳۴	۳۴
	بهداشت	۱۴	۱۴
	پرستاری	۲۳	۲۳
	پیراپزشکی	۱۵	۱۵
	دندانپزشکی	۶	۶
	سایر	۸	۸

نتایج نشان داد که به ترتیب عامل ساختاری ($4/24 \pm 1/42$) و عامل مدیریتی ($3/89 \pm 0/835$) با افزایش انجام طرح تحقیقاتی پژوهش در آموزش استادان ارتباط دارد ($0/05 <$ Pvalue) (جدول ۲).

نتایج نشان داد که بین نمره عامل ساختاری و مدیریتی با افزایش انجام طرح تحقیقاتی پژوهش در آموزش از دیدگاه اساتید بر اساس ویژگی فردی رتبه علمی تفاوت معنی داری وجود ندارد ($0/05 >$ Pvalue) (جدول ۳).

نتایج نشان داد که بین نمره عامل ساختاری و مدیریتی دانشگاه با افزایش انجام طرح تحقیقاتی پژوهش در آموزش از دیدگاه اساتید بر اساس دانشکده تفاوت معنی داری وجود ندارد ($0/05 >$ Pvalue) (جدول ۴).

ساختاری و مدیریتی بودند از طریق مصاحبه با خبرگان و افراد صاحب نظر در حوزه مدیریت و پژوهش کشف شد و سپس محقق با استفاده از آن شاخص ها اقدام به ساخت پرسشنامه نمود. پس از تهیه پرسشنامه برای اطمینان از اعتبار آن مجدد پرسشنامه به ۵ نفر متخصص تحویل داده شد و از آنها خواسته شد که به صورت محتوایی و با توجه به اهداف تحقیق، نظر خود را در مورد تک تک سوالات بیان کنند که روایی محتوایی پرسشنامه به تائید افراد صاحب نظر رسید.

همچنین برای تعیین پایایی پرسشنامه از روش الفای کرونباخ استفاده شد که میزان پایایی ۸۴٪ بدست آمد. بعد از تعیین روایی و پایایی پرسشنامه، بر اساس جدول تنظیم شده و اسم اساتیدی که بر اساس روش نمونه گیری مشخص شده بودند به دانشکده ها مراجعه و بعد از توضیح در خصوص طرح تحقیقاتی از عضو هیات علمی خواسته شد تا در صورت رضایت پرسشنامه را پر کنند.

بعد از جمع آوری پرسشنامه ها، داده ها برای تحلیل وارد نرم افزار SPSS نسخه ۱۴ شد. برای تحلیل داده ها از آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار، فراوانی) و آمار استنباطی (t تک نمونه ای، t مستقل و تحلیل واریانس) در سطح معنی داری ۰/۰۵ استفاده شد.

یافته ها

اطلاعات جمعیت شناختی پژوهش نشان داد که از مجموع ۱۰۰ پرسشنامه توزیع شده، ۴۲ نفر (۴۲ درصد) از شرکت کنندگان مرد (با میانگین سنی $40/40 \pm 8/04$ سال) و ۵۸ نفر از شرکت کنندگان (۵۸ درصد) زن (با میانگین سنی $38/14 \pm 7/91$ سال) بودند (جدول ۱).

جدول ۲- مقایسه میانگین عامل ساختاری و مدیریتی موثر بر افزایش انجام طرح تحقیقاتی پژوهش در آموزش

معنی داری	t	$\bar{x} \pm SD$	عامل ها
۰/۰۰۲	۴۶/۳۷	۴/۲۴±۱/۴۲	عامل ساختاری
	۴/۴۱±۰/۸۲۹		تسریع در مراحل اداری تصویب طرحهای پژوهش در آموزش
	۴/۱۴±۰/۸۶۱		بازبینی در روند داوری و ارزشیابی فعالیت های پژوهش در آموزش (الکترونیکی کردن روند داوری)
	۳/۸۲±۱/۱۴		اصلاح آیین نامه ها و ضوابط مربوط به ماهیت وظایف والزامات پژوهشی استادان
	۴/۱۳±۱/۰۱		تقویت ارتباطات علمی پیوسته میان مراکز دانشگاهی در امر پژوهش در آموزش
	۴/۱۷±۱/۰۵		فراهم نمودن بسترهای لازم برای گسترش تحصیلات تکمیلی در حوزه آموزش پزشکی
	۳/۳۶±۱/۳۷		تأکید بر استخدام اعضای هیأت علمی بر مبنای داشتن حداقل یک مقاله آموزشی
	۴/۰۳±۱/۱۳		معادل سازی ساعت پژوهش در آموزش بصورت واحد معادل آموزشی
	۴/۱۲±۱/۰۲		ایجاد تسهیلات اداری موجود در اعزام اتید به فرصت های مطالعاتی و همایش های آموزشی
	۰/۰۰۱	۶۵/۳۶	۳/۸۹±۰/۸۳۵
۳/۹۳±۱/۱۳			بازبینی روند گسترش آموزش پزشکی با رویکرد آموزش محوری
۴/۱۸±۰/۹۶۷			حمایت مسئولان دانشگاهی در نحوه برخورد و همکاری با پژوهشگران آموزشی
۴/۱۹±۱/۰۶			استفاده از مشوق های مناسب برای جذب و نگهداشت پژوهشگران آموزشی
۴/۱۱±۱			تدوین برنامه استراتژیک پژوهشی برای بهبود فعالیتهای پژوهش در آموزش
۴/۰۹±۰/۹۹۵			راه اندازی و گسترش مرکز تحقیقاتی پژوهش در آموزش پزشکی
۳/۹۹±۱/۱۰			استخدام عضو هیأت علمی پژوهشی در زمینه آموزش پزشکی
۳/۸۹±۱/۱۷			انتخاب پژوهشگر برتر آموزش در هفته پژوهش
۳/۹۷±۰/۹۸۹			تشویق رویکردهای پژوهش میان رشته ای با تأکید در حوزه پژوهش در آموزش
۳/۸۷±۱/۱۳			گذاشتن ۲ واحد روش تحقیق آموزشی در سرفصل رشته های تحصیلات تکمیلی
۴/۰۷±۰/۹۲۲		دادن ایده به افرادی که علاقمند به کار پژوهش در آموزش هستند	
۴/۱۸±۰/۹۲۲		وجود فصلنامه آموزش پزشکی در دانشگاه	

جدول ۳- مقایسه نمره عامل ساختاری و مدیریتی از دیدگاه اساتید بر اساس رتبه علمی

معنی داری	f	$\bar{x} \pm SD$	رتبه علمی	متغیر
۰/۱۴۲	۱/۰۲	۳/۸۵±۱/۱۲	مربی	عامل ساختاری دانشگاه
		۴/۰۱±۰/۶۵۲	استادیار	
		۳/۸۹±۱/۱۹	دانشیار	
		۳/۷۶±۱/۲۵	استاد	عامل مدیریتی دانشگاه
		۳/۲۱±۱/۴۵	مربی	
		۳/۴۶±۱/۲۸	استادیار	
۰/۰۸۹	۱/۴۵	۳/۶۵±۱/۲۱	دانشیار	عامل مدیریتی دانشگاه
		۴/۰۱±۱/۱۲	استاد	

جدول ۴- مقایسه نمره عامل ساختاری و مدیریتی از دیدگاه اساتید بر اساس دانشکده مورد تدریس

متغیر	دانشکده	$\bar{x} \pm SD$	f	معنی داری
عامل ساختاری دانشگاه	پزشکی	۳/۱۹±۱/۳۵	۱/۸۹	۰/۰۶۵
	بهداشت	۳/۴۵±۱/۱۹		
	پرستاری	۳/۷۹±۱/۲۱		
	پیراپزشکی	۴/۰۱±۱/۱۵		
	دندانپزشکی	۴/۱۹±۰/۹۸۵		
	پزشکی	۳/۳۲±۱/۲۳		
عامل مدیریتی دانشگاه	بهداشت	۳/۴۱±۱/۱۵	۱/۲۲	۰/۱۰۲
	پرستاری	۳/۶۵±۱/۱۶		
	پیراپزشکی	۴/۰۵±۱/۱۷		
	دندانپزشکی	۳/۹۹±۱/۰۲		
	پزشکی	۳/۳۲±۱/۲۳		
	بهداشت	۳/۴۱±۱/۱۵		

بحث و نتیجه گیری

در این مطالعه تلاش گردید دیدگاه اساتید در خصوص رابطه عوامل ساختاری و مدیریتی در افزایش انجام طرح تحقیقاتی پژوهش در آموزش مورد مطالعه قرار بگیرد که بنا به شواهد موجود نظری و تجربی، اصلاح، بازبینی و یا تقویت آنها به عنوان راهبردهای مؤثری برای بهبود عملکرد پژوهش در آموزش اساتید مورد تأیید قرار گرفته است. نتایج نشان داد که بین عامل ساختاری دانشگاه با افزایش انجام طرح های تحقیقاتی پژوهش در آموزش ارتباط معنی داری وجود دارد. این نتیجه با یافته های خزاعی (۱۳) مطابقت دارد. بر این اساس اصلاحات ساختاری در دانشگاه بر افزایش انگیزه اساتید دانشگاه های علوم پزشکی در انجام طرح های تحقیقاتی آموزشی تقویت خواهد کرد. همچنین نتایج نشان داد که بین عامل مدیریتی دانشگاه با افزایش انجام طرح های تحقیقاتی پژوهش در آموزش ارتباط معنی داری وجود دارد. این نتایج با یافته پزشکی راد چیزاری (۱۴)، Kotrlik و همکاران (۱۵) انطباق دارد. به طور کلی نقش و کارکرد این دو عامل به مدیریت و ساختار حمایت گرای سازمانی برمی گردد که از طریق ایفای نقش مناسب زمینه های سخت افزاری، نرم افزاری و منابع و

امکانات مورد نیاز برای انجام فعالیت های پژوهشی فراهم می گردد.

همچنین نتایج از عدم تفاوت دیدگاه اساتید دانشگاه در دو عامل ساختاری و مدیریتی بر اساس مرتبه علمی و دانشکده مورد تدریس نشان داد. این نتیجه با یافته فعلی و همکاران (۱۴) همخوانی و با نتایج تحقیق نخعی و نیک پور (۱۶)، Mabrouk و Peters (۱۷) و Clarke و Drennan (۱۸) همخوانی ندارد.

بنابراین نتایج نشان داد که عوامل مورد مطالعه همگی در تقویت انگیزه پژوهش در آموزش اساتید نقش کلیدی دارد و بر این اساس بیشترین تاثیر گذاری را عامل ساختاری در دانشگاه و بعد عامل مدیریتی بر عهده دارند. پس با عنایت به یافته های این مطالعه می توان نتیجه گرفت که اگر سیاست گذاران و مدیران نظام آموزش سلامت و مؤسسات دانشگاهی کشور خواهان ایجاد تحول در عرصه فعالیت های پژوهشی آموزشی و فرایند تولیدات علمی آموزش پزشکی به عنوان یک حوزه مهم علمی می باشند، باید: اولاً در بعد ساختاری و اداری دانشگاه ها: باید بازبینی و اصلاح تسهیل ضوابط اداری، آیین نامه های پژوهشی و مورد عنایت قرار دادن ماهیت خاص پژوهش در آموزش،

پیچیده و چند وجهی بودن آموزش پزشکی مورد تاکید قرار گیرد. همچنین موانع اداری دست و پاگیر و حضور اساتید را در عرصه پژوهشگری آموزشی تسهیل و زمینه های کاری، حرفه ای و انگیزشی قوی تری برای ترویج و بهبود فعالیت های پژوهش در آموزش اساتید فراهم نمایند. ثانیاً: در بعد مدیریتی و سیاست گذاری: باید با بازنگری و اصلاح مبانی مدیریت و سیاست گذاری کلان پژوهش در حوزه آموزش پزشکی و همچنین تدوین برنامه های راهبردی که در آن به شأن و جایگاه پژوهش در آموزش توجه مناسبی شده باشد، در دستور کار خود قرار داده و در نیل به اهداف آن اهتمام ورزد. در واقع سیاست گذاری ها و راهبردهای کلان کشور در حوزه های علمی، آموزشی، فناوری، هدف گذاری، تعیین اولویت ها و نحوه بکارگیری نتایج تحقیقات از مسائل تأمل برانگیزی است که در این زمینه مطرح است (۱۹).

بنابراین رشد تولیدات علمی و تقویت عملکرد پژوهش در آموزش اساتید و پژوهشگران آموزش پزشکی هم در گرو آسیب شناسی عوامل مؤثر بر ناکارآمدی پژوهش در حوزه مورد بحث و هم مستلزم استقرار بسترهای سخت افزاری، نرم افزاری و مغزافزاری متناسب با شأن و جایگاه پژوهش در آموزش است که از دید اهل نظر، در مجامع تصمیم گیری، سیاست گذاری و برنامه ریزی آموزش عالی کشور مغفول واقع شده است. لازم است با تشویق و تسهیل امور

سیاسگذاری

این مقاله برگرفته شده از طرح تحقیقاتی با کد ۱۱۲۹ که توسط معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی بیرجند حمایت مالی شده است. در اینجا نویسندگان مقاله بر خود لازم می دانند از معاونت تحقیقات و فن آوری دانشگاه و کمیته پژوهش در آموزش به خاطر تامین مالی و از اساتید عزیز که در انجام این طرح کمک کردند، تشکر و قدردانی نمایند.

بنابراین رشد تولیدات علمی و تقویت عملکرد پژوهش در آموزش اساتید و پژوهشگران آموزش پزشکی هم در گرو آسیب شناسی عوامل مؤثر بر ناکارآمدی پژوهش در حوزه مورد بحث و هم مستلزم استقرار بسترهای سخت افزاری، نرم افزاری و مغزافزاری متناسب با شأن و جایگاه پژوهش در آموزش است که از دید اهل نظر، در مجامع تصمیم گیری، سیاست گذاری و برنامه ریزی آموزش عالی کشور مغفول واقع شده است. لازم است با تشویق و تسهیل امور

References

1. Kebriyae A, Roudbari M, Rakhshaninejad M, RezaMirlotfi P. University of Medical Sciences Assessment of the Quality of Educational Services Provided for Them. *Physician East* 2004; 7(2):139-46. [In Persian]
2. Montazer GA. Tehran, Iran: National Research Institute fo Science Policy; 2008. [In Persian]
3. Behzadi H, Davarpanah MR. Factors Infloencing Postgrauate Students' Research Experiences in Ferdosi Mashhad University. *Psychology and Education Studies* 2009; 10(2):228-50. [In Persian]
4. YamaniDoziSorkhabi M, AminMozaffari F. Factors Affecting Graduate Students Research Experiences Martyr Beheshti University. *University of Psychology and Education Studies* 2009; 10(1):100-84. [In Persian]
5. Omani A .Analysis of Factors Affecting the Participation of Faculty Members in Research Activities and the Obstacles (Case Study: College of Agriculture and Water Sciences, Islamic Azad University, Branch Unit). *Research, Agricultural extension and education* 2011; 4(2):70-83. [In Persian]
6. Mizani M, Khabiri M, Sajjadi N. The Ability of Graduate Students in Physical Education and Quality Teachers Tips on Writing a Thesis. *Journal of Research and Planning in Higher Education* 2011; (61):134-111. [In Persian]
7. Marufi Y, Kiamanesh A, Mehrmohammadi M, AliAsgari M. Teaching Quality Evaluation in Higher Education: Check Out Some Comment. *Journal of Curriculum Studies* 2007; 1(5):81-112. [In Persian]
8. Shabaniwerki B, Gholizdeh H. The Quality of Teaching at the University. *Research and Planning in Higher Education* 2008; 9(2):47-62. [In Persian]
9. Jenkins A. The Relationship between Teaching and Research: Where Does Geography Stand and Deliver? *Journal of Geography in Higher Education* 2000; 24(3):325-51.
10. Zolfi Gol MA. Science Development to Wealth Production. *Rahyaft Scientific Research Policy Quarterly* 2004; 33(14):16-23. [In Persian]
11. Azizi N. A Study of Procedures to Improve Research Performance of Scientific Staff Members of Humanities. *Rahborde Farhang* 2013; 21(1):7-34. [In Persian]
12. Sereshti M, Kazemian A, Daris F. Research Barriers from the Viewpoint of Faculty Members and Employees of Shahrekord University of Medical Sciences. *Educ Strategy Med Sci* 2010; 3(2):51-7. [In Persian]
13. Khazae L. Investigating the Factors in Strengthening the Management Incentive Vocational Education Khorasan Razavi and South Khorasan. [Thesis]. Khorasan Razavi: Islamic Azad University, Science and Research Branch of Nishapur; 2015. [In Persian]
14. Pezeshkirad F, Chizari M. Study of Factors Influencing Participation in Research and Development Activities LM. *Research and Planning in Higher Education Quarterly* 2007; 4(42):107-93. [In Persian]
15. Kotrlik WJEG, Bartlett C C, Higgins A, Williams H. Factors Associated with Research Productivity of Agricultural Education Faculty. *Journal of Agricultural Education* 2002; 43(5):110-6.
16. Nakhaee N, Nikpour H. Investigation of Medical Students' Opinions on Research Fraud in Thesis and Its Frequency. *Strides in Development of Medical Education* 2005; 2(1):10-7. [In Persian]
17. Mabrouk PA, Peters K. Student Perspectives on Undergraduate Research (UR) Experiences in Chemistry and Biology. *CUR Quarterly* 2000; 21(1):25-33.
18. Drennan J, Clarke M. Coursework Master's Programmes: The Student's Experience of Research and Research Supervision. *Studies in Higher Education* 2009; 34(5):483-500.
19. Ghaneirad MA. Scientific System Management Structure. Tehran: Center for Scientific Research; 2001. [In Persian]

Investigating the Role of University Structural and Management Factors in Increasing Education-Oriented Research Projects from Faculty Members Point of View

Yahya Mohammadi¹, Leili Khazaei²

¹. EDC Employee at Birjand University of Medical Sciences, and PhD Student of Curriculum Development at AllamehTabatabaeiUniversity, Tehran, ² EDC Employee, Birjand University of Medical Sciences, Birjand, Iran.

(Received 21 Aug, 2016)

Accepted 13 Nov, 2016)

Original Article

Abstract

Introduction: A faculty member in a medical university is infused with the responsibility to perform research. The majority of the faculties are inclined to conduct studies more in line with their specialty but less with regard to education, which is itself a major responsibility of them. Accordingly, this study examined the relationship between structural and managerial factors influencing the increase in educational research.

Methods: This is a descriptive, analytic study. The population included all the faculty members in Birjand University of Medical Sciences. Cochran formula was used to determine the sample size as 100 subjects who were selected by stratified random sampling method. To collect data, a 19-item researcher-made questionnaire was used, which had two subscales. Validity of the questionnaire was confirmed by experts, and its internal consistency was calculated as 81% by Cronbach's alpha. For data analysis, descriptive statistics (mean, standard deviation, and frequency) and inferential statistics (t single sample, independent t-test, and ANOVA) were used. The significant level was considered at 0.05.

Results: The results showed that, respectively, the University structural (4.24±1.42) and University managerial (3.89±0.835) correlated with increase in education-oriented research projects. The role of each of the influential factors on research was sex-dependent (Pvalue < 0.05).

Conclusion: Structural and administrative reforms, as well as changes in policy research could lead to increased research in education.

Key words: Structural Factors; Managerial Factors; Research On Education; Faculty Members.

Citation: Mohammadi Y, Khazaei Y. Investigating the Role of University Structural and Management Factors in Increasing Education-Oriented Research Projects from Faculty Members Point of View. Journal of Development Strategies in Medical Education 2016; 2(3):75-83.

Correspondence:

L. Khazaei

EDC Employee, Birjand
University of Medical
Sciences, Birjand, Iran

Tel: +989151649046

Email:

laila_khazaei@yahoo.com

m